

Írta: Szávai Ilona

Így iszik a diáksereg Felmérés orvostanhallgatók alkoholfogyasztási szokásairól

Az *Egészségnevelés* című folyóirat 1996. január-februári számában érdekes tanulmányt olvashatunk, amely harmadéves orvostanhallgatók alkoholfogyasztási szokásainak vizsgálatából született.

Horváth Anna (SOTE Orvostörténeti és Társadalomorvostani Intézet, Budapest) 254 harmadéves általános orvostanhallgató között osztotta szét az összeállított kérdőívet. A begyűjtött és kielemezett 50 válasz 22 lánytól, illetve 28 fiútól származik.

Horváth Anna elmondja tanulmánya elején, hogy – bár számos felmérés született Magyarországon az alkoholfogyasztás szokásairól, olyannal nem találkozott, amely azt vizsgálná, hogy az ifjúság körében (18-35 év) hányan fogyasztanak rendszeresen alkoholt. Mi több, külföldi szakirodalmat sem talált arra vonatkozóan, hogy milyenek a felsőoktatásban tanulók alkoholfogyasztási szokásai. Pedig hogy ennek a rétegnek specifikus ivási szokásai vannak azt az is bizonyítja, hogy már a *Carmina Burana*-ban is (In taberna quando sumus) strófákat szenteltek a költők ezeknek a hagyományoknak.

„Az egyetemisták és a főiskolások között elvéve van alkoholista – írja *Horváth Anna*. – Viszont ma is találkozhatunk a régi diák-hagyományok ápolóival. A hallgatók nagy része rendszeresen nyúl az italhoz. Általában nem a problémák elől való menekülés miatt fordulnak az alkoholhoz, hanem a társasági életük szertartásához tartozik. (...) Ezt az alkoholfogyasztást sem a társadalom, sem a környezet nem ítéli el.”

„A orvosok alkoholfogyasztási szokásait egyrészt az otthonról hozott kultúra határozza meg, másrészt nagyban befolyásolja a diákélet” – szögezi le a szerző. Európában a diákéletnek nagy hagyományai vannak, amelyek alól nem kivétel egyetlen ország sem; különbség csak abban mutatkozik, hogy egyes országokban a bort, míg másutt a sört preferálják.

Horváth Anna a felmérést harmadévesek között végezte, mert véleménye szerint az együtt eltöltött hat félév elegendő ahhoz, hogy a diákok eléggé megismerjék egymást, valamint ahhoz is, hogy „gimnáziumi magatartásformáikat felülvizsgálják, és mindenki felnőttnek tekintse magát”. A szerző azt tapasztalta, hogy „a 20-21 éves' diákok már szinte teljesen elszakadtak szüleiktől, önállóan alakítják életüket”

A kérdőív

1. Mikor ittál, először alkoholt?
2. Egy alkalommal kb. mennyit iszol?
3. Milyen gyakran fogyasztasz szeszesitalt?
4. Hol szoktál inni?
5. Kikkel fogyasztasz alkoholt?
6. Miért veszel kézbe „poharat”?
7. Mit szoktál inni?
8. Ittál-e már gyógyszerre alkoholt?
9. Voltál már berúgva?
10. Szerinted az egyetemisták hány százaléka fogyaszt rendszeresen alkoholt?

Eredmények

Az első kérdésre kapott válaszokból kiderül, hogy a hallgatók 96% 14-15 éves korban ivott először alkoholt, és nincs szignifikáns eltérés a fiúk és lányok között. „Egy kirívó esetet találtam, ő már négy évesen kapott alkohol tartalmú italt. A felmérésből csak kettő jelezte, hogy életében sohasem ivott szeszesitalt, mind a ketten fiúk voltak.”

A második kérdés kapcsán azt az érdekes következtetést vonhatta le a kutató, hogy bár a lányok egyszerre kisebb *mennyiséget* isznak, a megkérdezettek közül egyik sem vallotta magát antialkoholistának. A fiúk között annak ellenére, hogy a megkérdezettek fele korábban már megkóstolta az alkoholt, 14%-uk egyáltalán nem fogyaszt alkoholt.

Az alkoholfogyasztás gyakoriságára vonatkozóan kiderül, hogy az egyetemisták zöme legalább havonta fogyaszt valamilyen mennyiségben szeszt.

A „*társadalmi háttér*” vizsgálatánál a válaszok „egyértelműen jelzik a társasághoz kötöttséget, és ez különösen erős a lányoknál” –írja Horváth Anna.

Miért isznak az egyetemisták? Legtöbbjük- mint a válaszok 70%-ból kiderül–”a társaság kedvéért”.

Égetett szeszesitalt kisebb mértékben (17%) fogyasztanak az egyetemisták; a bor áll az első helyen (ami a szerző szerint magasabb kulturáltságra vall), bár az utóbbi években nálunk is előtérbe került sörfogyasztás káros hatásaira csak most kezdenek felfigyelni a kutatók.

Abból, hogy a lányok 1:21, a fiúk pedig 2:26 arányban ittak már gyógyszerre, arra figyelmeztet, hogy a Magyarországon egyre jobban szaporodó abúzus szerek betörtek az egyetemekre is.

Azonban biztató jel – írja a szerző –, hogy a lányok háromnegyede és a fiúk egyharmada még soha sem volt részeg.

A 10. kérdéssel a szerző „a válaszolók realitásérzékét, és a közösségük ismeretét” szándékozott „tesztelni”. Érdekesnek találja, hogy szinte minden válaszadónak más volt a tippje (10 és 95% között) arra, hogy az egyetemisták hány százaléka fogyaszt alkoholt. „Rendszeres alkoholfogyasztónak én a hetente, vagy annál gyakrabban ivót tekintettem, függetlenül az elfogyasztott alkohol mennyiségétől (hiszen alkoholistát nem találtam a vizsgáltak között). Összesen 20-an kerültek ebbe a csoportba. Ez 40%-os arányt jelent. Nemekre lebontva: 5 lány és 15 fiú.”

Érdekes következtésekre jut Horváth Anna abból, hogy „az egyetemisták (különösen a lányok) sokkal magasabbnak gondolják a rendszeres alkoholfogyasztók számát, mint az a valóságban van. Ebből több következtetést is le lehet vonni: egyrészt többet vallanak be egymásnak, mint amennyit valójában fogyasztanak, vagyis sikk az ivás, másrészt igazolni próbálják vele saját italozásukat. Ez előrevetíti az alkoholfogyasztás mértékének növekedését.”

Mit rejteget a jövő?

Kíváncsi voltam, kitér-e a kutató a vizsgált populáció *társadalmi háttérére*. Szerintem ugyanis egyáltalán nem elhanyagolható, hogy az orvostanhallgatók zöme milyen szülői háttérrel rendelkezik (ami egy lényegesen meghatározó anyagi és kulturális szintet, is jelent). Talán ezért vonható le az a vitatható következtetés is, hogy a „20-21 éves diákok már szinte teljesen elszakadtak szüleiktől, önállóan alakítják életüket”. Nem merném ezt állítani a magyar egyetemi-főiskolai hallgatók nagyobb átlagáról!

Gyanúmat alátámasztják – és mintegy igazolják – azok a megjegyzések, miszerint „egyes egyetemeken külön-külön sokkal nagyobb százalékos arányt tippelnének (a hallgatók), hírhedten nagy ivók a jogászok és a Műszaki Egyetem fiú kollégistái”.

Abban azonban teljességgel egyetérthetünk a szerzővel, hogy a kutatást ki kellene terjeszteni más évfolyamokra is, (kutatásokat és) összehasonlításokat kellene végezni más egyetemek és főiskolákon is, és tanácsos lenne kezdeményezni „egy széleskörű, az AIDS-programhoz hasonló felvilágosító tevékenység beindítását, hogy az ifjúság körében egyre népszerűbb alkoholizálás visszaszorítható legyen.”